

HaV 25.4. - HE 15/2017 vp asiantuntijakuuleminen
Maakuntauudistuksen muutosjohtaja Pauli Harju
Valtiovarainministeriö kunta- ja alueosasto

Aihe: Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi

Valtiovarain- sekä sosiaali- ja terveysministeriön esityksiin yhtyen haluan nostaa uudistuksen täytäntöönpanon kannalta esille alla olevat huomiot.

Täytäntöönpanon tuki

Maakuntauudistuksen vaiheistus esiselvitysvaiheeseen, väliaikaisen toimielimen toiminta-aikaan, valtuuston hallinnon ja toimintojen siirron valmisteluun sekä toimintojen siirtoon 1.1.2019 on looginen ja perusteltu. Esiselvitys tehdään siirtyvien organisaatioiden ja tehtävien omistajien toimesta. Tämä johtaa huomattavaan kuntien rahoitus- ja työpanoksen käyttöön. Väliaikainen toimielin on maakunnan toimielin ja maakunnan rahoitus eriytetään kunnista, koska maakuntien rahoitus on valtionrahoitusta. Tämän vuoksi valmistelun rahoitusvastuun on selkeästi siirryttävä kunnilta valtiolle.

Vuodelle 2017 valtion budjetissa on varauduttu rahoittamaan väliaikaisia toimielimiä niiden valmistelutehtävissä yhteensä 9 milj€:lla 1.7-31.12.2017 aikana. Maakunnalliset valmistelijat ovat ilmoittaneet rahoitustarpeensa olevan tätä huomattavasti suuremman jopa yli 20 milj€. Valtiovarainministeriön kunta- ja alueosasto on tehnyt lisätalousarvioesityksen, joka mahdollistaa riittävän tuen väliaikaiselle toimielimelle sen tehtävistä suoriutumiseen.

Vuoden 2018 vaatimat resurssit ovat niin ikään valmistelussa osana JTS prosessia. Vuoden 2018 arvioitu rahoituskentarve on lähes kaksinkertainen tehtävää aikaisemmin varattuun resurssiin nähden.

Maakuntauudistuksen täytäntöönpano tapahtuu alueilla. Onnistuminen edellyttää paitsi selkeää viestiä valtion ohjaamista riittävästä valmisteluresursseista myös saumatonta yhteistyötä tehtäviä luovuttavien kuntien kanssa. Maakuntien väliset valmisteluerot johtuvat pääosin niiden kuntien ottamista asenteista uudistusta kohtaan. Penseimmät alueet näkevät uudistuksen valtion hankkeena eivätkä koe hanketta kuntien toimintoihin käyvänä reformina.

Väliaikaisen toimielimen tehtävät ja valtuudet

Väliaikaisen toimielimen tehtävänä on valmistella maakunnan perustamista. Elemen toimivalta on hyvin tiukasti säädelty tarkoituksena varjella tulevan maakuntavaltuuston päätöksentekovaltaa. Toimivaltuuksien riittävyyteen yllättäviin maakunnan perustamisen kannalta välttämättömiin tilanteisiin tulee varautua. Uudet sopimukset, joilla esim. tilataan siirtyviin ICT tai muihin sopimuksiin liittyviä yhteensovitustöitä tai muita maakunnan perustamiseen välttämättömiä sopimuksia tulee olla mahdollisuus toteuttaa. Tätä varten täytäntöönpanolain 7§ toimivaltuuden tulee olla riittävän laaja. Siksi pykälän viimeisen kohdan mahdollistavaa tulkintaa on hyvä tukea lisäperusteluin.